

فریاد بی صدا

(پارادوکس و حسامیزی در غزلیات بیدل دهلوی)

پژوهش و نگارش

دکتر کیانوش رستمی

www.ketab.ir

انتشارات شاپورخواست

خرم آباد

۱۴۰۰

سرشناسه	رستمی، کیانوش، ۱۳۴۷
عنوان و نام پدیدآور	فریاد بی صدا (بررسی پارادوکس و حسامیزی در غزلیات بیدل دهلوی)
مشخصات نشر	کیانوش رستمی
مشخصات ظاهری	خرم آباد: انتشارات شاپورخواست ۱۴۰۰.
شابک	۱۸۰ ص.
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
عنوان دیگر	کتاب‌نامه: ص. [۱۶۹] - ۱۷۴.
موضوع	بررسی پارادوکس و حسامیزی در غزلیات بیدل دهلوی
موضوع	بیدل دهلوی، عبدالقادر بین عبدالخالق، ۱۰۵۴-۱۱۳۳ ق. - - نقد و تفسیر
موضوع	شعر فارسی - - قرن ۱۲ ق. - - تاریخ و نقد
موضوع	Persian poetry- - 18 centruy—History and criticism
موضوع	Paradox in literture
موضوع	Synesthesia in literture
موضوع	پارادوکس در ادبیات
موضوع	حس آمیزی در ادبیات
رده‌بندی کنگره	PIR ۶۶۵۵
رده‌بندی دیویی	۸ فا ۱/۵
شماره کتاب‌شناسی ملی	۷۶۱۴۰۷۲

فریاد بی صدا

(پارادوکس و حسامیزی در غزلیات بیدل دهلوی)

انتشارات شاپورخواست

خرم‌آباد، همراه: ۰۹۱۶۳۹۸۴۰۱۱

www.Shapour-khast.ir

Email: info@shapour-khast.ir

نویسنده

دکتر کیانوش رستمی

امور کامپیوتری: فرشته صیادبیرانوند- طرح جلد: یاسر دلفان

شمارگان: ۵۰۰ نسخه- چاپ: روز- نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

شابک: ۳-۵۳۱-۲۶۰-۶۰۰-۹۷۸

بها: ۴۰۰۰۰ تومان

فهرست

عنوان	صفحه
پیش‌گفتار	۱۱
مقدمه	۱۷
بخش نخست	
احوال، آثار بیدل و ویژگی‌های شعری او	
نام و نسب بیدل	۲۵
آغاز شاعری بیدل	۲۷
حوادث زندگی بیدل	۲۷
تولد و وفات بیدل	۲۸
اخلاق بیدل	۲۹
مذهب بیدل	۳۴
آزادگی بیدل	۳۵
اهمیت معاش و اقتصاد زندگی	۳۶
ظلم‌ستیزی بیدل	۳۶
عرفان بیدل	۳۸
آثار بیدل	۴۲

- ۴۳ ۱. عرفان
- ۴۳ ۲. طور معرفت
- ۴۴ ۳. طلسم حیرت
- ۴۵ ۴. محیط اعظم
- ۴۶ ۵. رباعیات
- ۴۶ ۶. چهار عنصر
- ۴۷ ۷. رقعات
- ۴۷ ۸. نکات
- ۴۸ نظرات مختلف درباره‌ی بیدل
- ۴۹ بیدل شاعر آینه‌ها
- ۵۰ بیدل شاعر اندیشه‌ها
- ۵۱ بیدل، عارف به زوایای نهان
- ۵۳ علت گم‌نامی بیدل
- ۵۴ ویژگی‌ها و عناصر سبکی شعر بیدل
- ۵۶ ۱. استفاده از ترکیب‌های خاص
- ۵۷ ۲. انتخاب اوزان عروضی خاص
- ۶۰ ۳. کاربرد ردیف‌های مشکل
- ۶۱ ۴. وابسته‌های عددی خاص
- ۶۲ ۵. تشخیص
- ۶۴ ۶. تجرید
- ۶۴ ۷. اسلوب معادله یا تمثیل
- ۶۶ ۸. کاربرد موتیوهای جدید

۹. استفاده از ادات خاص تشبیه ۶۶
۱۰. قافیه در شعر بیدل ۶۷
۱۱. بازی با کلمه یا کاری کلماتور ۶۹

بخش دوم

- نگرشی اجمالی بر پارادوکس در فلسفه و منطق و آثار صوفیان اسلامی
- پارادوکس در فلسفه و منطق ۷۳
- پارادوکس در آثار صوفیه ۷۸
- تناسب سطح با پارادوکس ۸۰
- اصل و ریشه‌ی واژه‌ی پارادوکس ۸۵
- اهمیت زبان پارادوکس ۸۷
- شیوه‌ی درک زبان پارادوکس ۸۸

بخش سوم

پارادوکس در غزلیات بیدل

- موج گوهر ۱۰۴
- وحدت در کثرت، کثرت در وحدت ۱۰۹
- جامه‌ی عربانی ۱۱۱
- زور ناتوانی‌ها ۱۱۴
- فریاد بی صدا ۱۱۶
- خنده گریستن ۱۱۹
- شعله‌ی خاموش ۱۲۱
- نمونه‌های دیگر ۱۲۱
- ققس رهایی ۱۲۲

پیش‌گفتار

به پیری هم نفهمیدیم، افسوس! که دنیا بازی طفلانه‌ی کیست؟
(۲۹۱/۳)^۱

این کتاب حاصل سال‌ها هم‌دمی و سیر و گلگشت در جهان پُر از راز و رمز و پیچیده‌ی بیدل دهلوی است. بیدل شاعری پُرگوست بدین روی، تنها آثار منظوم او را نزدیک یک‌صد هزار بیت برشمرده‌اند. وی علاوه بر بیان فوق‌العاده‌ی هنری، خداوندگار ادب و حکمت نیز هست. قلمرو سخن بیدل تقریباً همه‌ی مضامین و زمینه‌های فکری زندگی بشری را در بر می‌گیرد؛ از اخلاق اجتماعی تا مردانگی و آزادگی، از ظلم‌ستیزی تا دوست‌شناسی، از خودآگاهی تا از خودبیگانگی انسان و ... همه‌ی مسائل و موضوعاتی هستند که به فراوانی در آثار بیدل به چشم می‌خورد.

زبان بیدل به سبب بهره‌گیری از ترفندهای هنری و خیال‌انگیز، در نگاه نخست برای خواننده سخت به نظر می‌آید. او با کلمات معمولی و عادی رستاخیز و محشر به‌پا می‌کند. «ذهن او [بیدل] به اندازه‌ای سیال است که هیچ گوشه‌ای را از تخیل و تفکر نگذاشته که آن‌جا سری نکشیده است.» (سلجوقی، ۳۴: ۱۳۸۰)

۱. عدد سمت راست نشانه‌ی بیت و عدد سمت چپ نشانه‌ی صفحه‌ی دیوان غزلیات بیدل به همت حسین اهی است.